

Kyjov (k. ú. Bohuslavice u Kyjova, okr. Hodonín) „Vlčí jáma“.

Středověk. Depot. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Při procházce lesem v květnu 2021 našel R. Hrdlička z Lovčic detektorem kovů v lesní hrabance několik drobných stříbrných mincí. Když bylo patrné, že další mince budou přibývat, oznámil svůj nálezu Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i. Po příjezdu pracovníků na místo byla vytyčena menší sonda o stranách 1 × 1 m, v jejímž rámci byla opatrně po vrstvách odstraňována lesní hrabanka. Snižované úrovně i hromady byly průběžně prohledávány s pomocí detektoru XP Deus, díky čemuž se podařilo podchytnout i drobné zlomky mincí o velikosti několika milimetrů. Celou sondu bylo nutné s ohledem na rozptýlení mincí rozšířit na plochu cca 3 × 3 m okolo největší koncentrace. Během výzkumu nebyly kromě mincí zachyceny žádné další archeologické artefakty (např. nádobka) a s ohledem na rozptýlení nálezů je možné uvažovat o původním uložení mincí v obalu z organického materiálu, např. plátěném sáčku.

Uložení mincí může souviset se středověkými komunikačními koridory. Nedaleko místa nálezu se totiž nachází systém úvozových cest.

Depot obsahuje 55 celých mincí a velké množství větších či menších fragmentů. Vyskytuje se v něm pouze jeden typ drobné, snad slezské, stříbrné mince z 15. století (?). Jedná se o zajímavý typ mince, který je v našich nálezech málo známý. Její původní přiřazení mezi slezské ražby (Saurma-Jeltsch 1883, Tab. VIII/3) je v současné době přehodnocováno.

Literatura

Saurma-Jeltsch, H. v. 1883: *Schlesische Münzen und Medaillen. Namens des Vereins für das Museum Schlesischer Alterthümer*. Breslau: Nickkowsky.

Summary

A chance discovery of a silver coin hoard was made with a metal detector in 2021 in Bohuslavice u Kyjova (Hodonín District). The hoard contained 15th-century coins, which were previously unknown in the territory of the Czech Republic.

Ivan Čižmář, Dagmar Grossmannová

Litovel (k. ú. Unčovice, okr. Olomouc)

Intravilán, parc. č. 53/1.

Vrcholný středověk – novověk. Tvrz/hrádek. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 49.6646417N, 17.1089086E

Výraznou dominantou Unčovic, části obce Litovel, je tvrz situovaná na malém návrší v jihovýchodní části obce. Vlastní areál šlechtického sídla vymezuje kamenná zeď se vstupní branou na jižní straně. Objekt lze popsat jako patrovou stavbu obdélného půdorysu (15 × 11 m) s malou schodišťovou věží v severovýchodním rohu. Hlavní vchod se nachází v západním průčelí

a nad ním je umístěn barokní erb města Olomouce. Památka má dva sklepní prostory s valenými klenbami. V úrovni prvního patra se na východní straně dochoval zděný převět a dvojice konzol představuje nejspíše pozůstatek druhého převětu. Z hmoty zdíva prvního patra ještě vystupuje rohový arkýř. Dnes tuto kulturní památku vlastní Zemědělské družstvo Unčovice a objekt není volně přístupný.

První písemná zmínka o Unčovicích se váže k roku 1348, kdy ves vlastnila vdova Jitka (Judita) z Vildenberka. Ta je pokládána za zakladatelku zdejšího sídla. Pripouští se, že v prvotní stavební fázi byla tvrz vystavěna ze dřeva, ale patrně během 2. poloviny 14. století měla být přestavěna do kamenné podoby. O významu objektu svědčí to, že roku 1410 je v písemných pramenech zmiňován purkrabí. Unčovická tvrz přečkala bez větší újmy husitské války, protože ji držel kališník Hynce Ptáček z Pirkštejna. K jejímu dobytí došlo až v průběhu česko-uherských válek. V roce 1492 byla uvedena jako pustá. Zdá se pravděpodobné, že krátce poté došlo k jejímu obnovení, neboť roku 1499 koupil Unčovice s opravenou tvrzí Hanuš Haugvic z Biskupic. Ten objekt přestavěl v renesančním slohu. Roku 1546 prodal Václav Haugvic ves Unčovice i s tvrzí městu Olomouc. Během třicetileté války sídlo došlo do švédské vojsko. Město objekt nechalo opravit a v přízemí fungoval šenk a tančírna. V 2. polovině 19. století zde byla zřízena i škola a po druhé světové válce památku získalo místní zemědělské družstvo (např. Pinkava 1903, 293–299; Gardavský 1959, 315–318; Nekuda, Unger 1981, 299; Plaček 2001, 661–662).

Z tvrze ani z jejího nejbližšího okolí nemáme prozatím k dispozici žádný archeologický materiál. Pouze hypoteticky mohou být s tvrzí spojovány dva loštické poháry s věncem oušek pod okrajem, původně uložené v Městském muzeu v Litovli (Hlubek 2015, 124). V roce 2021 provedl autor příspěvků povrchový průzkum na ploše návrší, které je zčásti volně přístupné. Podařilo se mu získat nepočtenou kolekci nálezů, které mohou s velkou mírou pravděpodobnosti souviset s provozem referované tvrze. Tři nezdobené zlomky výdutí lze rámcově zařadit do 14.–15. století. Zbytek materiálu reprezentuje zakuřovaná hrncina s vleštovanými vzory, tenkostěnná keramika s glazurou na vnitřní straně a zlomky porcelánu. Okraje hrncovitých nádob jsou buď ovalené, nebo čokovité zesílené. Tuto keramiku můžeme obecně zařadit do průběhu 17. až počátku 20. století. Pozoruhodným nálezem je modře zbarvená skleněná vložka vybroušená do tvaru oválu o rozměrech 18 × 11 mm.

Literatura

- Gardavský, Z. 1959: Dvě význačné tvrze Olomouckého kraje. In: V. Jochman (ed.): *Sborník Krajského vlastivědného muzea, oddíl B, společenské vědy 4, 1956–1958*. Olomouc: Krajské vlastivědné muzeum, 307–319.
- Hlubek, L. 2015: Loštické poháry z Unčovic. *Střední Morava 39*, 122–125.
- Nekuda, V., Unger, J. 1981: *Hrádky a tvrze na Moravě*. Brno: Blok.
- Pinkava, V. 1903: *Litovelský okres*. Brno: Musejní spolek v Brně.
- Plaček, M. 2001: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri.

Summary

A smaller collection of medieval and early modern to recent period finds were found in 2021 in the area of Unčovice fortified manor in Litovel (Olomouc District).

Lukáš Hlubek